

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Heerlen op 8 januari 1974

Dr. Bruna had op 3 januari, na enkele koude dagen, 2 reigers waargenomen, vliegende in Z. richting. Ze werden belaagd door roeken en kauwen; dit laatste vond hij eigenaardig, omdat reigers geen voedsel-concurrenten zijn. Hij informeerde bij de heer Bult naar de trek van reigers. Deze antwoordde dat een gedeelte wegtrekt, de rest blijft; echter bij aanhoudende vorst zoeken de meeste van deze exemplaren open water, vooral in ZW richting.

Daarna hield ir. van Geel zijn aangekondigde voordracht over zijn bezoek aan het Colorado gebied. In zijn inleiding vertelde hij hoe miljoenen jaren geleden de topografische gesteldheid van deze streek moet zijn geweest en hoe deze vervolgens veranderde tot de tegenwoordige toestand. Zonder deze voor-geschiedenis is de geologische bouw van deze streek niet te begrijpen.

Het is nu een halfwoestijn, spaarzaam begroeid, zowel wat de bomen (vooral koniferen en espen) als de kruiden betreft. Gebrek aan water is de beperkende factor die bepaalt, dat zwakkere planten in de nabijheid van een sterker exemplaar te gronde gaan. Valt er echter regen dan bloeit de woestijn, waarbij kruiden in een paar weken zich ontwikkelen, bloeien, zaad vormen en weer verdorren. Maretakken (*Viscum*) zijn in een aantal soorten vertegenwoordigd, vooral op koniferen groeiend.

Ook werden afbeeldingen vertoond van een fossiel, versteend bos. Tenslotte volgde een groot aantal dia's van de Grand Canyon. De ouderdom van de gesteenten, die in de hellingen van deze insnijding (1650 m diep) aan de dag komen, varieert van het Prae-cambrium (in het diepste deel) tot recent (aan de oppervlakte). De formaties, die opgebouwd zijn uit verschillende gesteenten met ieder zijn eigen samenstelling, hardheid en verwerking (welke laatste zeer intens is), vertonen een rijke kleurschakering van

paars, rood, bruin of groen. Wat het klimaat van deze insnijding betreft kan men enige klimaatzones onderscheiden, afhankelijk van de noord- of zuid-helling, maar ook van de gesteente-samenstelling en de hoogte van de verschillende lagen. Tengevolge hiervan heeft iedere zone een eigen flora en fauna; als fraai voorbeeld hiervan werd de verspreiding van de aardeekhoorn (*Eutamias*) genoemd.

VOGELWAARNEMINGEN

Van ons lid, de heer W. M. Felder te Vijlen, ontvingen wij onderstaande oproep tot het verrichten van vogelwaarnemingen:

Sinds vele jaren bevindt zich in het Vijlenerbos een slaappleats van roeken, kraaien en kauwtjes. Een tiental jaren geleden bedroeg het aantal vogels, dat in de herfst en winter slapen kwam, maximaal enkele honderden. In de zomermaanden werd van de slaappleats geen gebruik gemaakt of was het aantal gasten zo gering, dat ze niet opgemerkt werden. Geleidelijk aan is het aantal slaappleatsen toegenomen. De laatste jaren is het aantal zo hoog, dat ook in de zomermaanden de dagelijkse trek naar de slaappleats niet ongemerkt plaats vindt. Vanaf de late zomer neemt het aantal vogels echter sterk toe tot eind oktober. Op dat moment is een maximum bereikt. De dagelijkse trek naar de slaappleats houdt dan aan tot eind februari. Dan neemt het aantal weer af om in de loop van de maand mei weer constant te worden. Gedurende de winter kan een verstoring optreden door het invallen van sterke vorst en nog meer door sneeuwval.

Nieuwsgierig naar de plaats, waar de vogels 's morgens heen trekken, ben ik er wel eens achteraan gegaan. Indertijd raakte ik de gevolgde groep dan kwijt in de omgeving van Kerkrade en Waubach.

Teneinde iets meer te weten over deze dagelijkse

reizen zou ik het op prijs stellen over de volgende gegevens geïnformeerd te worden:

plaats van waarneming:

datum en uur:

richting van overvliegen van de groep roeken, kraaien en kauwtjes:

(een inwoner van Brussum zou bv. kunnen melden: Vanaf Brunssum/Langeberg in de richting van Heerlen/Heerlerheide).

Waarschijnlijk zullen vooral op de week-end dagen waarnemingen kunnen worden verricht. Echter ook van werkdagen zijn gegevens zeer welkom.

Gaarne verzoek ik om gegevens, als boven bedoeld, per briefkaart te melden aan:

W. M. Felder

Oude Trichterweg 26

VIJLEN (5103)

Op een later tijdstip hoop ik dan op de resultaten terug te komen.

W. M. Felder.

BOEKBESPREKING

De grote landzoogdieren van Nederland, door J. A. Eygenraam. Wetenschappelijke Mededeling nr. 98 van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1973, 48 blz. met 26 illustraties door M. J. C. Kolvoort; tevens uitgekomen als mededeling nr. 79 van het Rijksinstituut voor natuurbeheer te Arnhem.

Te bestellen bij Bureau van de K.N.N.V. te Hoogwoud (N.H.), giro 130.28; prijs leden K.N.N.V. f 4,25, voor niet-leden f 5,—. Porto kosten inbegrepen.

Buiten de vakbladen gaf tot nu toe alleen het boek „Onze zoogdieren” door dr. M. A. Ysseling en dr. A. Scheygrond veel informatie over al onze zoogdieren. Andere boeken zoals de Zoogdierengids en de Zoogdieren van Europa zijn meer determinatie-werken.

De veldbioloog Eygenraam en zijn vele medewerkers (jacht-opzichters) hebben gedurende een groot aantal jaren veel gegevens verzameld. Samen met de literatuurkennis is dit nu als een Mededeling van de K.N.N.V. verschenen.

Onder de grote landzoogdieren worden verstaan het edelhert, het ree, de moeflon, het damhert en het wilde varken.

Behandeld worden de systematische indeling - de verspreiding in Nederland - relaties binnen de soort en met andere diersoorten - de familiegroepen. Aan dit laatste wordt veel aandacht besteed en voor velen zal dit nieuwe stof zijn. Uit eigen ervaring weet ik, dat hierover vaak hopeloos oude en foute denkbeelden bestaan. Eygenraam weet er veel en op indringende wijze over te vertellen.

De „taal” der dieren: de zintuigen, d.w.z. gehoor, gezicht, reuk en het gevoel vormen tesamen veelal de mogelijkheid tot onderling contact. Hierover wordt verteld aan de hand van voorbeelden, wat de duidelijkheid zeer ten goede komt.

De biotoop-eisen en, wat voor ons land belangrijker is, de toelaatbare dichtheden worden behandeld. De voortplantingsbiologie heeft hier nauw mee te maken en krijgt dan ook voldoende aandacht, evenals het feit dat in Nederland het grofwild geen natuurlijke vijanden meer heeft en dat de mens daarom regulerend moet optreden.

De tekeningen vallen iets tegen. De sierlijke, gracieuze herten vallen op de tekeningen wat „plomp” uit. Wel staat vast, dat met tekeningen bepaalde details beter geaccentueerd kunnen worden, iets wat met foto's meestal niet bereikt kan worden en in dit opzicht voldoen ze uitstekend.

In de begeleidende brief van de K.N.N.V. staat: „vele mededelingen zijn een overgang tussen populaire en moeilijke vakliteratuur”. Toch lijkt het me dat de lijst van de meeste vaktermen wel wat uitgebreider had mogen zijn; termen als oestrus, spronggewricht en hypofyse zullen voor de leek wel moeilijkheden geven. De vaktermen staan niet in alfabetische volgorde, wat het opzoeken ervan bemoeilijkt. De leeftijdsbepaling bij herten, speciaal de geweivorming geeft vaak misverstanden, maar wordt helaas niet behandeld.

Het geheel is toch een goed aantrekkelijk werkje geworden, dat voor eenieder op een prettige duidelijke wijze veel informatie geeft.

W. R. v. M.

„*Ursachen, Begleitphänomene und Steuerung zellulärer Bewegungserscheinungen*”, door H. Kornick, W. Stockem en K. E. Wohlfarth-Bottermann in Fortschritte der Zoologie-Bd 21 - Heft 1; Gustav Fischer Verlag; 74 pp, 38 afb.; Stuttgart, 1972.

Een goede, diepgaande en zeer gespecialiseerde publikatie over de cellulaire bewegingsverschijnselen.

J. M.